

Posudek diplomové práce Martina Beneše

Epistemologické limity vybraných přístupů k jazyku

Kol. Beneš si ne náhodou zvolil jako motto své diplomové práce citáty z V. Skaličky (*Po 2000 letech odborné práce lingvistické jsou mezi linguisty neshody v nejzákladnějších věcech, i v tom, čemu se vlastně nejvíce mají věnovat*) a T.S. Kuhna (*Neexistuje způsob rekonstrukce výroků jako „skutečně jsou“, který by byl nezávislý na teorii*). Tyto citáty, které reflektují (ne vždy explicitně artikulované) základní problémy lingvistiky jako vědní disciplíny, totiž svým způsobem určují směřování úvah v diplomové práci prezentovaných a do značné míry tyto úvahy rámuje: s problémy v nich pojmenovanými pracuje diplomová práce – lze-li to tak s trochou zjednodušení a trochu „přeneseně“ říct – jako se svým východiskem, a zároveň jsou cílem, k němuž diplomantovy úvahy směřují.

V podstatě zvl. jejich zorným úhlem pohledu (1. jak – různě – lze vymezit předmětnou oblast lingvistiky? 2. Popisuje / nepopisuje zvolený přístup konstrukty, které sám formuje?) se pak diplomant zabývá (v historickém sledu) popisem a analýzou jednotlivých etap/fází lingvistického myšlení: popisem a analýzou tzv. předvědeckého období, historicko srovnávací jazykovědy, strukturalismu, disciplín, které se konstituují po „obratu“ v lingvistice, popisem a analýzou generativismu a ještě disciplín kognitivních.

Při výkladu o těchto přístupech (podány jsou v části B nazvané *Poznámky k jednotlivým přístupům*) se kol. Beneš opírá o dostatečně rozsáhlou odbornou literaturu, domácí i zahraniční; ta mu převážně slouží jako inspirace k formulování vlastních názorů, jako jejich ilustrace (nebo lépe: jako jejich „utvrzení“), a také jako podnět k domýšlení, k pochybám, k názorům kritickým. Diplomant si přitom nečiní – a snad to ani v rozsahu diplomové práce není možné – nároky na úplnost, resp. na všestranné vyčerpání problematiky (viz i titul části B - *Poznámky k ...*). Diplomová práce nicméně jistý ucelený pohled na problematiku (u nás doposud nahlíženou jen v dílčích aspektech) poskytuje a nepochybně bude inspirovat k jejímu dalšímu promýšlení: Ať už v rámci daném diplomovou prací (tj. – zase do jisté míry zjednodušeně - v souvislosti se „vstupy“ konstitutivních činitelů komunikačního aktu do centra zájmu lingvistiky, které mj. svědčí i o tom, jak různé možnosti přístupů „předmětná oblast jazyk“ nabízí), nebo v rámci jiném.

K diplomové práci mám (kromě připomínky k složitosti některých formulací, např. s. 78, 2. odst.) jedinou otázku: jak se má onen (diplomantem kladně hodnocený, s. 78) jednotící / sjednocující úhel pohledu (tj. požadavek na fyzickou a neuropsychologickou přijatelnost teorie) k jednotlivým probraným přístupům – lze ho uvažovat / uplatnit všude, a nebo jsou už ze své povahy některé přístupy odsouzeny k tomu, že všechna místa „předmětné oblasti“ prostě zahrnout nemohou? A naopak: některé ("ty druhé") opravdu ano? Bylo by možné doložit to na konkrétním příkladu?

Závěr: Diplomová práce Martina Beneše Epistemologické limity vybraných přístupů k jazyku ve všech ohledech splňuje (a v mnohých překračuje) požadavky kladené na diplomovou práci a s radostí ji doporučuji k obhajobě.

16.5. 2009

Alena Macurová

Návrh hodnocení: výborně.

V předložené podobě se diplomová práce může stát podkladem pro rigorózní řízení.